

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 156/22

2022 m. rugsėjo 20 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas sujungtose bylose C-793/19 | *SpaceNet* ir C-794/19 | *Telekom Deutschland*

Teisingumo Teismas patvirtino, kad pagal ES teisę draudžiama bendrai ir nediferencijuotai saugoti srauto ir vietos duomenis, išskyrus atvejus, kai kyla didelė grėsmė nacionaliniam saugumui

Siekdamos kovoti su sunkiais nusikaltimais, valstybės narės, griežtai laikydamosi proporcingumo principo, vis dėlto gali numatyti, be kita ko, tikslinį ir (arba) operatyvų tokių duomenų saugojimą, taip pat bendrą ir nediferencijuotą IP adresų saugojimą

SpaceNet ir *Telekom Deutschland* Vokietijoje teikia viešai prieinamas interneto prieigos paslaugas, o *Telekom Deutschland* dar teikia telefono ryšio paslaugas. Vokietijos teismuose šios paslaugų teikėjos ginčijo Vokietijos telekomunikacijų įstatyme (TKG) joms nustatytą pareigą nuo 2017 m. liepos 1 d. saugoti jų klientų telekomunikacijų srauto ir vietos nustatymo duomenis.

Išskyrus tam tikras išimtis, pagal TKG viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams nustatoma pareiga, visų pirma siekiant užtikrinti baudžiamąjį persekiojimą už sunkias nusikalstamas veikas arba užkirsti kelią konkrečiam pavojui nacionaliniam saugumui, bendrai ir nediferencijuotai saugoti didžiąją dalį galutinių vartotojų srauto ir vietos nustatymo duomenų, numatant kelių savaičių saugojimo laikotarpį.

Vokietijos federalinis administracinis teismas siekė išsiaiškinti, ar pagal ES teisę, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas¹, draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas.

Jam abejonių kilo visų pirma dėl to, kad pagal TKG numatyta saugojimo pareiga yra susijusi su mažesniu duomenų kiekiu ir trumpesne saugojimo trukme (4 arba 10 savaičių), nei numatyta nacionalinės teisės aktuose, nagrinėtuose bylose, kuriose priimti ankstesni sprendimai. Šie ypatumai sumažina galimybę, kad iš saugomų duomenų būtų galima padaryti labai tiksliai išvada dėl asmenų, kurių duomenys buvo saugomi, privatumą. Be to, TKG užtikrinama veiksminga saugomų duomenų apsauga nuo piktnaudžiavimo ir neteisėtos prieigos rizikos.

Šiandienos sprendimu Teisingumo Teismas patvirtino savo ankstesnę jurisprudenciją.

Vokietijos federaliniam administraciniam teismui Teisingumo Teismas atsakė, kad **pagal Sąjungos teisę draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir užkirsti kelią didelėms grėsmėms visuomenės saugumui prevenciškai numatomas bendras ir nediferencijuotas srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimas.**

Vis dėlto pagal Sąjungos teisę nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai:

¹ Žr., be kita ko, 2022 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Commissioner of An Garda Síochána ir kt.*, C-140/20 (taip pat žr. PS Nr. 58/22), ir 2020 m. spalio 6 d. Sprendimą *La Quadrature du Net ir kt.*, C-511/18, C-512/18 ir C-520/18 (taip pat žr. PS Nr. 123/20).

- pagal kuriuos, siekiant užtikrinti *nacionalinį* saugumą, leidžiama įpareigoti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus **bendrai ir nediferencijuojant saugoti** srauto ir vietos nustatymo duomenis **tais atvejais, kai atitinkama valstybė narė susiduria su didele grėsme nacionaliniam saugumui**, kuri yra tikra, esama arba numatoma. Tokiam įpareigojimui gali būti taikoma teismo arba nepriklausomos administracinės institucijos kontrolė, ir toks įpareigojimas gali būti nustatytas tik laikotarpiui, neviršijančiam to, kas griežtai būtina, bet kurį galima pratęsti, jeigu tokia grėsmė išlieka;
- pagal kuriuos, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, kovoti su *sunkiais* nusikaltimais ir užkirsti kelią *didelėms* grėsmėms visuomenės saugumui, numatomas **tikslinis** srauto ir vietos nustatymo duomenų **saugojimas**, kuris, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais veiksniais, atsižvelgiant į atitinkamų asmenų kategorijas arba geografinį kriterijų, būtų apribotas laikotarpio, neviršijančio to, kas griežtai būtina, tačiau kurį galima pratęsti;
- pagal kuriuos tais pačiais tikslais numatomas **bendras ir nediferencijuotas ryšio šaltinio IP adresų saugojimas** laikotarpiu, neviršijančiu to, kas griežtai būtina;
- pagal kuriuos, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, kovoti su nusikalstamumu ir užtikrinti visuomenės saugumą, numatomas **bendras ir nediferencijuotas duomenų, susijusių su elektroninių ryšių priemonių naudotojų civiline tapatybe, saugojimas**, ir
- pagal kuriuos, siekiant kovoti su *sunkiais* nusikaltimais ir *a fortiori* užtikrinti nacionalinį saugumą, leidžiama įpareigoti elektroninių ryšių paslaugų teikėjus apibrėžtu laikotarpiu užtikrinti **operatyvų** srauto ir vietos nustatymo duomenų, kuriuos turi šie paslaugų teikėjai, **saugojimą**.

Be to, tokiais nacionalinės teisės aktais taikant aiškias ir tiksliai taisykles užtikrinama, kad atitinkami duomenys būtų saugomi laikantis taikomų materialinių ir procedūrinių sąlygų ir kad atitinkami asmenys turėtų veiksmingas garantijas nuo piktnaudžiavimo rizikos.

Kiek tai susiję su TKG, Teisingumo Teismas konstatavo, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tame teisės akte nustatyta saugojimo pareiga apima, be kita ko, duomenis, reikalingus ryšio šaltiniui ir jo paskirties vietai, ryšio pradžios ir pabaigos datai ir laikui arba – SMS, multimedijos ar panašios žinutės atveju – žinutės išsiuntimo ir gavimo momentui, taip pat mobilaus naudojimosi atveju – ryšio prieigos taškų, kuriais skambinantysis abonentas ir abonentas, kuriam buvo skambinta, naudojosi ryšio pradžioje, pavadinimui nustatyti.

Teikiant interneto prieigos paslaugas pareiga saugoti, be kita ko, apima abonentui priskirtą IP adresą, interneto naudojimo iš priskirto IP adreso pradžios ir pabaigos datą ir laiką, o mobilaus naudojimo atveju – interneto ryšio pradžioje naudotų ryšio prieigos taškų pavadinimą. Taip pat saugomi duomenys, leidžiantys sužinoti atitinkamą ryšio prieigos tašką aptarnaujančių antenų geografinę padėtį ir didžiausios spinduliuotės kryptis.

Nors duomenims, susijusiems su el. pašto paslaugomis, netaikoma TKG numatyta saugojimo pareiga, jie sudaro tik labai nedidelę nagrinėjamų duomenų dalį. Vadinasi, saugomi, be kita ko, naudotojų, kuriems taikoma profesinė paslaptis, kaip antai advokatų, gydytojų ir žurnalistų, duomenys.

Taigi **TKG numatyta saugojimo pareiga apima labai plačią srauto ir vietos nustatymo duomenų visumą, kuri iš esmės atitinka duomenis, dėl kurių priimti nurodyti ankstesni sprendimai.**

Vis dėlto **iš visų srauto ir vietos nustatymo duomenų**, saugomų atitinkamai dešimt ir keturias savaites, **gali būti daromos labai tikslios išvados dėl asmenų, kurių duomenys saugomi, privataus gyvenimo, kaip antai kasdienio gyvenimo įpročių, nuolatinių ar laikinų gyvenamųjų vietų, kasdienių ar kitokių kelionių, vykdomos veiklos, šių asmenų socialinių ryšių ir jų lankomos socialinės aplinkos, ir būtent nustatomas šių asmenų profilis.**

Kiek tai susiję su TKG numatytomis garantijomis, kuriomis siekiama apsaugoti saugomus duomenis nuo piktnaudžiavimo rizikos ir bet kokios neteisėtos prieigos, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šių duomenų

saugojimas ir prieiga prie jų yra skirtingi atitinkamų asmenų pagrindinių teisių suvaržymai, kuriuos būtina pateisinti atskirai. Iš to matyti, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais užtikrinamas visiškas iš jurisprudencijos dėl prieigos prie saugomų duomenų kylančių sąlygų laikymasis, dėl jų pobūdžio negali būti nei apribotas, nei ištaisyta didelis atitinkamų asmenų teisių suvaržymas, kylantis dėl bendro šių duomenų saugojimo.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas](#) ir [santrauka](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

